

השכיר (6) האמור לעיל שנשבע ונוטל, **ביצד** מתקיים בו דין זה?

אמר לו הפועל, השכיר, לבעל הבית: **תן לי שכרי שיש לי בידך** מחמת עבודתי אצלך! והוא, בעל הבית **אומר**: **כבר נתתי לך שכרך**. ואילו הלח הפועל, **אומר**: **לא נטלתי!**

הוא, השכיר, **נשבע** שלא קיבל שכרו ונוטל אותו מבעל הבית. וזוהי שבועת הנוטלין שנאמרה במשנתנו, שהשכיר נשבע ונוטל.⁽⁷⁾

רבי יהודה אומר: אין השכיר הזה נשבע ונוטל, אלא **עד שתהא שם מקצת הודאה!**

ביצד? — **אמר** לו השכיר: **תן לי שכרי בסך המישים דינר כסף שיש לי בידך**. והוא, בעל הבית **אומר התקבלת דינר** זהב השוה עשרים וחמש דינרי כסף.

הרי זה בעל הבית מודה במקצת תביעת השכיר, ומתחייב ממילא בשבועה מן

התורה, כיון שהודה במקצת.

וסובר רבי יהודה, שרק במקום כזה בלבד, תיקנו חכמים להפוך את השבועה. כלומר, ליטלה מן הנתבע, ולהטילה על התובע בתור שבועה מדרבנן, כדי שיוכל ליטול את שכרו על ידה.

וכן הוא הדין לדעת רבי יהודה בכל אלו שאמרה עליהם המשנה שנשבעין ונוטלין — שאינם נשבעין אלא אם כן היתה שם הודאת במקצת!

וכן שנינו לעיל שהננזל **נשבע ונוטל**.

ביצד? — היו עדים מעידין אותו, את הגולן, שנכנס לביתו של הנגזל **למשכנו** ליטול ממנו חפצים כמשכון עבור חוב הלואתו, ועשה זאת **שלא ברשות**.

ולא ראו העדים עם כמה ועם איזה חפצים יוצא הוא מבית הנגזל, אלא ראו רק שנכנס

6. מבואר בירושלמי בתחילת הפרק. שאם מת בעל הבית והשכיר חי — תובע השכיר את היתומים מה שרצה לתבוע מאביהם. ברם, אם מת השכיר, לא תיקנו ליתומיו כלום. ואינם נשבעים ונוטלין. משום שתקנה זו תיקנו לשכיר בלבד, ולא ליורשיו.

וכתב הריטב"א, שהירושלמי דקדק דין זה מלשון המשנה שכתבה "השכיר". כלומר, הוא ולא אחרים!

7. לקמן מה א מבארת הגמרא שני טעמים במה נשתנה שוכר שתיקנו לו שבועה זו.

א. משום 'כדי חייו' של שכיר, כלומר פרנסתו הנצרכת לחייו, תיקנו תקנה זו לטובתו. [וכתבו הראשונים שם, שטעם זה נשאר אף למסקנת הגמרא].

והרמב"ם עצמו חלק על כך, וכתב: ואני אומר, שצריך הנתבע שיכפור בשתי מעין, ואחר כך ישבע התובע בתקנת חכמים, ויטול.

והוכיח כן מסוף דברי משנתנו "אלו נשבעין שלא בטענה. השותפין והאריסין" וכו'. והעמידה הגמרא [לקמן מח ב] כי השבועה צריכה שתהא לכל הפחות על כפירת שתי כסף [עי"ש]. ומוכח ששבועת הנוטלין שבמשנתנו, תהיה לכל הפחות על כפירת שתי כסף.

והראב"ד שם חלק על דברי הרמב"ם וכתב: מה יעשה השכיר העני שהשכיר עצמו במעה אחת או בכל מטבע קטנת ערך, וכי ילך בפחי נפש ללא שיקבל משכורתו?! וחלק הראב"ד על הרמב"ם, וסובר כרבותיו של הרמב"ם. וכן כתב הרמב"ן. וע"ע בדברי הרשב"א על כך.